

Олга Стојановић

Камерна сцена система вредности

Када се изговори синтагма “систем вредности”, позната из философске аксиолошке доктрине (теорије о вредностима), тада се мора строго водити рачуна о одговорности употребе овог проширеног појма. Како не би дошло до његове злоупотребе.

На нашој колоквијалној политичкој и јавној сцени, ова је синтагма доброно злоупотребљена, јер се под достојанственом формулом “система вредности”, најчешће подразумева дневно понашање арбитра центара моћи, који су веома удаљени од спознаје философског и социолошког значења овог појма. Све што је лоше, криминогено, лоповско, скаредно, све што је у домену врхунског кича, све што је убилачко и преварантско – “трпа” се у котарицу неваљаног система вредности и – када се обави таква “дијагноза” – без икакве, макар најављене, “терапије”, сви су опрани, јер су просто констатовали кризу система вредности!

Но, нико се није нити потрудио, нити осмелио да успостави такав систем, који би, барем у радном наслову, садржао каква-таква упутства за употребу живота, политике, државе, морала и понашања.

Српско транзиционо дијагностицирање лошег укупног понашања, у којем фразеолошки недостаје систем вредности, није учинило ни помак, а, камоли напор да барем предложи она мерила у односу на која се пристојан свет барем референтно односи, макар их и кршио, али их је спознао.

Пошто се не могу отети самокритици и условној нарцисоидности на “задату тему”, признаћу како ми и самој пристојности често понестаје, али се нећу позивати на недостатак “система вредности”, већ на персоналне мањкавости сопствене личности, која је одувек знала да се од посебног као општем пружа само један дужи корак, а тада: све постаје јасно!

Наиме, на једној премијери, сретнем драгог пријатеља и колегу, са сугругом и седнем за њихов сто у “кулоару”. Сви троје обрадовани, иако имамо уречени договор за сутра. Но, средили смо се и пијемо киселу воду, ако ћемо користити еуфемизме за киселкасту вотку...

Омамљена сусретом и “киселкастим” пићем, потпуно заборављам на грађански и пристојан код “система вредности” и – уз и даље важећи договор за

сутрашње виђење – бахато и без “непотребних” (а, заправо, у систему вредности, потребних) речи – прелазим за други сто, у трећу комуникацију, на четврто виђење и пети пројекат. Чак и торбицу остављам код матичних пријатеља и за матичним столом. Као, вратићу се...

Међутим, још једна “кисела вода”, а и ова ноћ је “нову бору дала”, те своје пријатеље не удостојим ни повратка по торбицу, већ пошаљем чауша, како би све било “технички у реду”...

Још увек чедна у својој бахатости и потпуно несвесна да заправо кршим систем вредности, останем за другим и трећим столом у најчвршћој нади и уверењу како ћу сутрадан посетити своје пријатеље. Да ствар – у вези са системом вредности – буде још грђа, те ноћи заспим као јагње, али се пробудим као овца.

Уредно се, изјутра, јавим пријатељима да утаначим тачан термин доласка на ручак, кад, гле, сачека ме гиљотинизирајућа реплика, с оне стране жица: “Немој долазити; пошто ти синоћ није пријало моје друштво, данас мени неће пријати твоје!” Крај разговора.

Ау...

Као веома сензибилна, сензитивна и лепо васпитана особа, најпре се у себи острвим на “ригидног формалисту” који, за сто година самоће, није стекао знања из области импровизације, а, онда, после неколико часова самоанализе, а, напосе, синтезе система вредности, закључим, да је човек био у праву! Те му пошаљем поруку следеће садржине: “Уколико ми се не јавиш, наложићу да те удаље са моје сахране.” Ту и “Бабу” малкице ослаби воља (за моћ) – кажем “Бабу”, због “печења јарећег” – и он ми се одјави! Слаб на поетику, шта ће...

Чему нас учи ова скаска? Текстописца подучава о персоналном губитку

критеријума (што таксативно говори о помућеном систему вредности), а “ригидног” протагонисту учвршћује у очувању система вредности, јер док си ригидан, ти си и културно јак. Политички разуман. Верски дискретан, јавно пробирљив и физички недодирљив, уколико није у питању масажа.

А сада, шалу на страну. Мада је шала најозбиљнија збиља. Помућен систем вредности људе води у тлапње невиђених размера, у сфере незнања, без тријумфа и покајања. А, незнање и недостатак покајања су чисти извршиоци “невиних” злочина. Било по телу, било по касу. Дакле, били они убице или лопови.

Те је флоскула о помањкању “система вредности” једнако криминална, као и сам криминал!

Како се наши лидери, политичари и арбитраи уопште усуђују да говоре о нарушеном систему вредности, јер њихова немоћ предупредивања његовог урушавања, оплођује криминал!

Према томе – као и моја маленкост која је прелазила за друге астале – тако и арбитраи српске стварности, уколико прелазе “за друге астале”, немају права да зборе о помањкању система вредности! Још је лицемерније, са њихове стране, што се на исто помањкање жале. Ако демократија не може да припомогне систему вредности, онда је њено политичко постојање излишно! Када Лидер (велико Л) буде заиста изрекао барем једну поруку, макар и ону “Смрт фашизму, слобода народу”, знаћемо да је фашизам таман толико удаљен од народа, колико и народ од демократије.

Тада нећемо ићи за други, трећи и пети сто. И имаћемо и легитимни договор за сутра. А, без будућности, нема ни прошлости.